ЕРАТА НА ДИНОЗАВРИТЕ

Знаете ли, че думата „динозавър“ означава **СТРАШЕН ГУЩЕР**? Имало наистина страховити динозаври, но повечето били безобидни вегетарианци, въпреки че изглеждали страшни с големите си размери, с роговете и шиповете си. Всъщност никой никога не е виждал жив динозавър, защото динозаврите са живели много милиони години, преди да се появят първите хора.

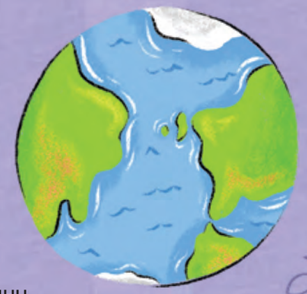

Времето, когато са съществували динозаврите, наричаме **МЕЗОЗОЙСКА ЕРА**. Тя продължила повече от 160 милиона години – отпреди около 252 милиона години допреди около 66 милиона години. Учените я делят на три периода – **ТРИАС**, **ЮРА**, **КРЕДА**.

ТРИАС
Отпреди 252 допреди 201 милиона години

Динозаврите се появили към края на периода триас заедно с птерозаврите (летящите влечуги). Но те не били първите влечуги. Имало различни видове влечуги, които се били появили много преди тях.

ЮРА
Отпреди 201 допреди 145 милиона години

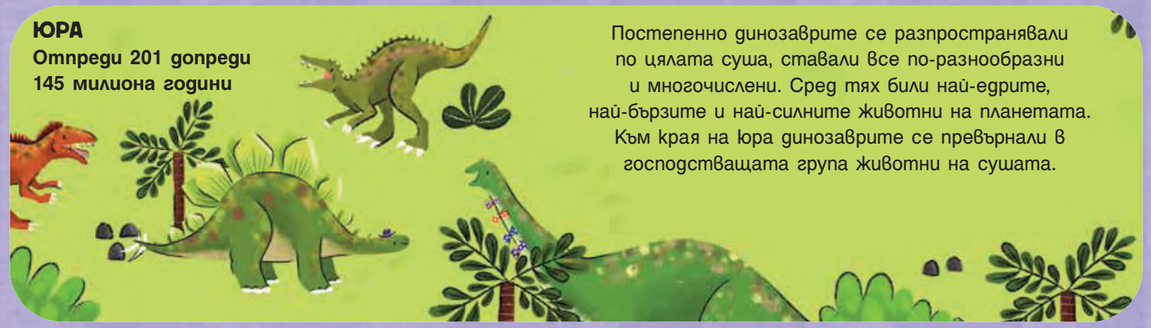

Постепенно динозаврите се разпространявали по цялата суша, ставали все по-разнообразни и многочислени. Сред тях били най-едрите, най-бързите и най-силните животни на планетата. Към края на юра динозаврите се превърнали в господстващата група животни на сушата.

КРЕДА
Отпреди 145 допреди 66 милиона години

През креда се появили някои от най-прочутите днес видове динозаври. Към края на периода обаче всички видове динозаври изчезнали.

Динозаврите живели в продължение на повече от **160 МИЛИОНА ГОДИНИ**. През това време едни видове изчезвали, появявали се други. Не знаем точно колко вида динозаври е имало, но засега учените са открили вкаменелостите на повече от 700 вида.

ЕОРАПТОРЪТ е един от първите динозаври. Някои учени смятат, че той е прародител на всички други видове динозаври.

ВЕЛОЦИРАПТОР

Някои динозаври били не по-големи от пуйка...

СПИНОЗАВЪР

Някои се хранели с месо...

ОРНИТОМИМ

Някои подтичвали на задните си два крака...

„Динозавър“ означава „страшен гущер“, но динозаврите не били гущери, а особени влечуги. Те можели да се придвижват по-бързо и лесно, защото краката им били изправени под тялото, докато при гущерите, крокодилите и другите влечуги са отстрани на тялото.

Някои динозаври били покрити с люспи – като днешните влечуги, а други – с пера, като птиците.

Повечето динозаври не мътели яйцата си. Може би за да не ги счупят с тежестта си.

ЗЕМЯТА ПРЕЗ МЕЗОЗОЙСКАТА ЕРА

В началото на мезозойската ера цялата суша на Земята представлявала един огромен суперконтинент, наречен **ПАНГЕЯ**. Към края на триас Пангея започнала да се разпокъсва на части, които постепенно се преместили и след много милиони години заели мястото на съвременните континенти.

КЛИМАТЪТ през мезозойската ера бил по-топъл, отколкото е сега.

През **ТРИАС** край моретата било топло и влажно, там растели главно дървовидни папрати. По-навътре в сушата имало гори от големи цикасови и иглолистни дървета. В централната част на Пангея се простирали пустини.

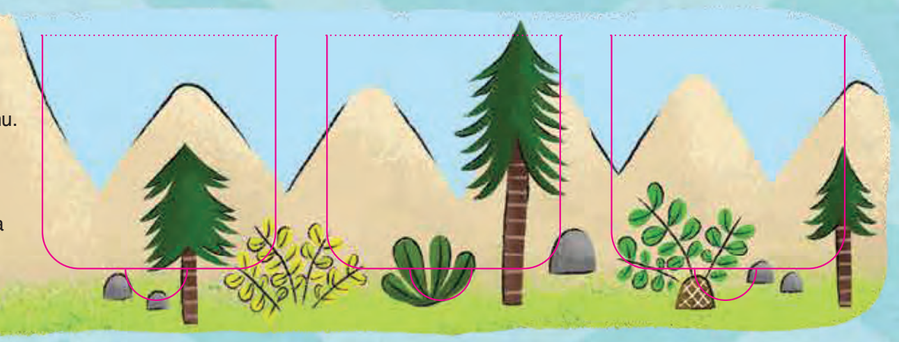

През **ЮРА** било малко по-хладно и валежите били по-обилни. Растителността станала по-разнообразна.

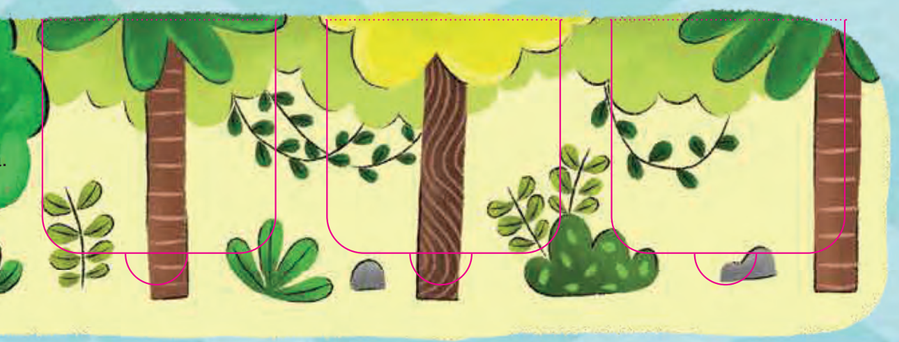

През **КРЕДА** климатът отново се затоплил. Това донякъде се дължало на многото вулкански изригвания. Тогава се появили първите цветни растения, както и първите насекоми и птици. Динозаврите станали още по-големи и разнообразни.

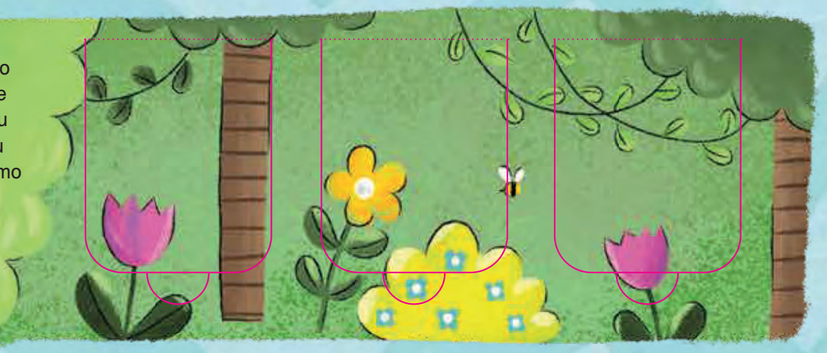

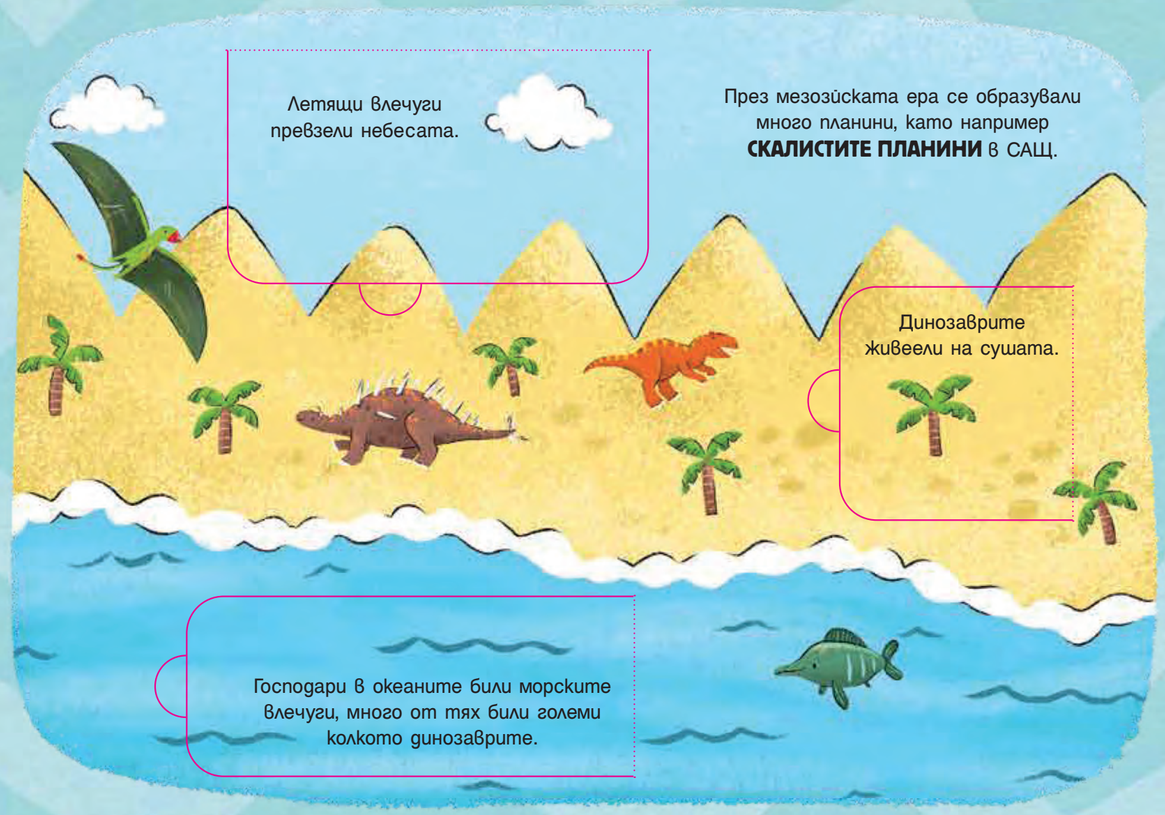

Мислите ли, че динозаврите са се хранили с трева? Най-вероятно не са! Тревите започнали да се появяват чак към края на мезозойската ера, така че повечето динозаври даже не са стъпвали върху трева.

Много видове растителноядни динозаври живеели на стада, а някои хищници ловували на глутници. Знаем това от вкаменелостите на динозаври, намерени едни до други.

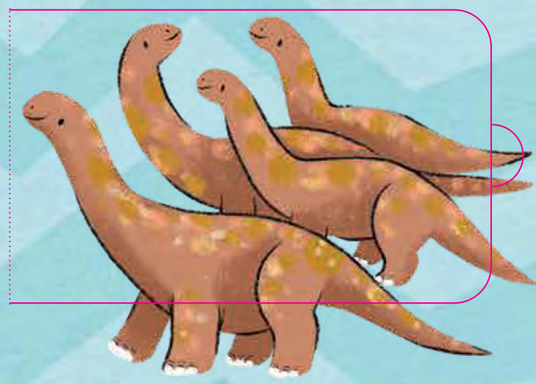

ХИЩНИЦИ

ХИЩНИЦИ наричаме животните, които се хранят само с месо и за да си го набавят, ловуват други животни. Хищниците обикновено са бързи и силни.

Повечето месоядни динозаври се придвижвали на задните си крака. Те били по-бързи в сравнение с останалите динозаври, което им осигурявало успех в лова. Те задържали жертвите си и разкъсвали плътта им с острите си нокти. При хищните динозаври мозъкът бил по-голям и по-развит, отколкото при растителноядните. Учените смятат, че това е така, защото ловът изисква по-бързи реакции, отколкото похапването на листа.

Хищниците имат силни челюсти, пълни с остри зъби.

Може би най-известният хищен динозавър е **ТИРАНОЗАВЪРЪТ РЕКС** (**ТИРЕКС**).

БАРИОНИКСЪТ имал остри извити нокти на пръстите си, с които хващал жертвите си.

Дребният **КОМПСОГНАТ** бил много бърз. Ловувал главно гущери.

АЛОЗАВЪРЪТ бил дълъг 12 метра, а височината на черепа му достигала до един метър. С големите си челюсти откъсвал огромни парчета месо, които поглъщал цели.

РАСТИТЕЛНОЯДНИ

РАСТИТЕЛНОЯДНИТЕ животни се хранят само с растения. Растителноядните динозаври се хранели с растенията, които съществували по онова време – папрати, цикасови и иглолистни. Тези растения не са толкова хранителни, колкото цветните. Затова растителноядните трябвало да изяждат много храна. Някои динозаври поглъщали камъни, които подпомагали смилането на жилавите растения в стомаха им. Някои съвременни птици и морски животни правят същото.

Някои растителноядни динозаври имали плоски и заоблени зъби – като бутончета. С тях късали листата, но не можели да ги дъвчат.

Динозаврите, които се хранели с меки листа, като **ПЛАТЕОЗАВРИТЕ**, имали зъби с форма на листо. При хранещите се с по-твърди листа зъбите били иглоподобни.

Много растителноядни имали дълга шия и се хранели с листата на по-високите дървета.

Повечето растителноядни се придвижвали на четири крака. Не били бързи, но имали различни приспособления за защита от хищници.

КОРИТОЗАВЪРАТ имал костен гребен на главата си и клюн, с който отскубвал листата от растенията. Той изяждал част от откъснатите листа, а останалите складирал в бузите си за по-късно.

ПРОТОЦЕРАТОПСЪТ бил дребен растителнояден динозавър. Муцуната му завършвала с клюн, подобен на папагалския. С него лесно срязвал стъблата на растенията.

ХЕТЕРОДОНТОЗАВЪРЪТ бил растителнояден динозавър с три вида зъби. В предната част на челюстите си имал малки резци и два чифта големи конични зъби. С тях откъсвал листата, а със задните длетоподобни зъби ги стривал.